

ZAKON O SPREMEMBI ZAKONA O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 44/14 – ORZPIZ206, 85/14 – ZUJF-B, 95/14 – ZUJF-C, 90/15 – ZIUPTD, 102/15, 23/17, 40/17 in 65/17; v nadaljnjem besedilu: ZPIZ-2) ureja obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Med drugim v 144. členu ZPIZ-2 ureja tudi zavarovalne osnove za delavce, od katere se plačujejo prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Določeno je, da zavarovalno osnovo pri regresu za letni dopust predstavlja znesek regresa za letni dopust, ki presega 70 % povprečne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji za predpretekli mesec.

Že v preteklem letu se je na pobudo delodajalcev razmišljalo o razbremenitvi regresa za letni dopust, kar se je ocenilo za smiselno še posebej glede na mednarodne primerjave, ki kažejo, da je delo v Republiki Sloveniji v primerjavi s tujino bolj obremenjeno z dajatvami. Ravno tako so tako razbremenitev podprli socialni partnerji na Ekonomsko socialnem svetu, zato se predlaga spremembo ureditve oziroma zvišanje meje, do katere od izplačila regresa za letni dopust ne bi bilo potrebno plačati prispevkov za socialno varnost.

S to spremembo se bo zvišala osnova za oprostitev plačila prispevka delojemalca in tudi prispevka delodajalca za vse tiste, ki so upravičeni do regresa do višine 100 % povprečne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji za predpretekli mesec. Na prejemnike nižjega zneska regresa za letni dopust, in njihove delodajalce, sprememba ne bo imela vpliva.

Sprememba pomeni spremembo za vse prispevke za socialno varnost, saj je v skladu s prvim odstavkom 50. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 91/07, 76/08, 62/10 – ZUPJS, 87/11, 40/12 – ZUJF, 21/13 – ZUTD-A, 91/13, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 111/13 – ZMEPIZ-1, 95/14 – ZUJF-C, 47/15 – ZZSDT, 61/17 – ZUPŠ in 64/17 – ZZDej-K) in 10. člena Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 26/14, 90/15, 75/17 – ZUPJS-G in 14/18) ter 135. člena Zakona o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1, 47/15 – ZZSDT in 55/17), osnova za plačilo prispevkov za obveznost zdravstveno zavarovanje, za starševsko varstvo ter za primer brezposelnosti enaka osnovi za plačilo prispevkov za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje. S spremembo se bodo torej znižali prihodki iz naslova vseh prispevkov za socialno varnost.

- navedba predpisov, ki urejajo to področje,

- ugotovitve pri spremljanju izvajanja veljavnega predpisa (predstavitve ciljev predpisa, ocena doseženih ciljev, metode oziroma merila, po katerih je pripravljena ta ocena, vzroki, zakaj cilji niso bili ali niso bili v celoti doseženi),

Zasleduje se razbremenitev dohodkov iz delovnega razmerja in posledično zvišanje razpoložljivega dohodka.

- poglobitveni problemi oziroma vprašanja na področju urejanja (jasna opredelitev, velikost in obseg, vzrok za njihov nastanek),

Ukrep zasleduje razbremenitev regresa za letni dopust in s tem povišuje neto prejemke tistih zaposlenih, kjer delodajalci izplačajo regres za letni dopust v višini, ki presega 70% povprečne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji za predpretekli mesec.

- razlogi, s katerimi se utemljuje potreba po novem predpisu ali spremembi in dopolnitvi veljavnega predpisa

Sprememba zakonodaje je potrebna za spremembo davčne strukture in obremenitve dela v Republiki Sloveniji ter s tem za izboljšanje mednarodne konkurenčnosti ter zagotavljanja kvalitetne in strokovne delovne sile slovenskemu gospodarstvu.

2. CILJI, NAČELA IN POGLABITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

S predlogom zakona se zasleduje cilj razbremenitve prejemkov iz naslova delovnega razmerja ter povišanje razpoložljivega dohodka delavcem, ki jim delodajalci izplačujejo regres za letni dopust v višini, ki je višja od zakonsko predpisane. S tem se zasleduje tudi mednarodno konkurenčnost Republike Slovenije, višjo potrošnjo ter spodbuja izplačila višjih regresov za letni dopust tistih družbam, ki se za to same odločijo.

2.2 Načela

NAČELO IZBOLJŠANJA SOCIALNEGA POLOŽAJA ZAPOSLENIH

S predlogom zakona se zvišuje razpoložljiv dohodek in izboljšuje socialni položaj delavcev, ki jim delodajalci izplačujejo regres za letni dopust v višini, ki presega 70% povprečne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji za predpretekli mesec.

2.3 Poglobitve rešitve

Določa se višji znesek oziroma meja, do katere od regresa za letni dopust ni potrebno plačati prispevkov za socialno varnost, zato se spreminja tretja alineja tretjega odstavka 144. člena ZPIZ-2.

Ureja se zavarovalna osnova za plačilo prispevkov za socialno varnost od izplačanega regresa za letni dopust.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Ukrep bo, zaradi možnosti oprostitve plačila prispevkov za socialno varnost od regresa za letni dopust, ki je bil oziroma bo izplačan v letošnjem letu, po ocenah vplival na zmanjšanje prihodkov že v letu uveljavitve tega zakona.

- ocena finančnih sredstev za državni proračun,

Predlog zakona po ocenah le v manjšem znesku vpliva na zmanjšanje sredstev v državnem proračunu (prispevek za starševsko varstvo in prispevek za brezposelnost, skupaj predvidoma 230.000 eur).

– ocena drugih javnih finančnih sredstev,

Z novelo zakona dodatno zvišujemo oprostitev regresa za letni dopust s prispevki za socialno varnost, in sicer gre za plačilo vseh prispevkov za socialno varnost. Ti so v največji meri vir Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, katerega dohodki bodo po ocenah predvidoma zmanjšani za 1.400.000 eur ter Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, katerega dohodki bodo predvidoma zmanjšani za 760.000 eur.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Ukrep bo zaradi možnosti oprostitve plačila prispevkov za socialno varnost od regresa za letni dopust, ki je bil oziroma bo izplačan v letošnjem letu, po ocenah v manjšem znesku vplival na zmanjšanje javnofinančnih prihodkov že v letu 2019.

Za izvajanje zakona dodatnih finančnih sredstev v sprejetem državnem proračunu ni treba zagotoviti.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

V pravnem redu Evropske unije na področju financiranja sistemov socialnih zavarovanj ni posebnih usklajevalnih pravil. Države članice EU svobodno oblikujejo sisteme socialnih zavarovanj, pri čemer morajo zagotavljati združljivost nacionalne zakonodaje s Pogodbo o delovanju Evropske unije.

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom EU.

Prikaz ureditve v drugih državah¹:

Avstrija

Vsi zaposleni rezidenti so obvezno zavarovani po sistemu socialne varnosti. Prispevki (za pokojninsko zavarovanje, zdravstveno zavarovanje, zavarovanje za primer brezposelnosti in za stanovanjski sklad) zaposlenih rezidentov se plačajo od njihovih bruto prejemkov. Za dohodke, ki niso redni (non-recurring payments), kot so na primer regres za letni dopust, božičnica oziroma »13. in 14. plača«, se prispevki za socialno varnost plačajo do višine 10.260 EUR takih dohodkov letno.

Nemčija

Zaposleni so vključeni v sistem obvezne socialne varnosti in plačujejo prispevke za pokojninsko zavarovanje, zdravstveno zavarovanje, zavarovanje za primer brezposelnosti, in za zavarovanje za invalidnost in starost. Regres (Urlaubsgeld) in tudi božičnica (Weihnachtsgeld) spadata med posebne dohodke (Sonderleistungen), od katerih se plačajo prispevki za socialno varnost.

Hrvaška

¹ Vir: - IBFD Tax Research Platform: Country Analyses;
- Porezna Uprava HR.

Zaposleni so dolžni plačevati prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje na bruto plače. Osnova za obračun prispevkov je obdavčljiv bruto dohodek. Od nagrad (med temi kumulativno božičnica in regres za letni dopust) do višine 2.500 kn (337 EUR) letno se ne plača prispevkov za socialno varnost.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona ne prinaša trajnih administrativnih posledic, bo pa treba izvesti enkratno prilagoditev izvedbenih predpisov in navodil ter programske podpore Finančne uprave Republike Slovenije.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona ne prinaša novih obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Predlog zakona ne vpliva na okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

Sprememba bo imela ugodne učinke na gospodarstvo.

V določeni meri se bo dodatno selektivno omilila obremenitev s prispevki za socialno varnost za izplačilo regresa za letni dopust za zaposlene, ki so oziroma bodo prejeli regres za letni dopust v znesku, ki presega 70% povprečne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji za predpretekli mesec. S tem se bo zmanjšal strošek dela. Pri določenih delodajalcih bo to lahko imelo majhen vpliv na povečanje davka od dohodkov pravnih oseb.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Za zaposlene, prejemnike regresa za letni dopust nad 70% povprečne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji za predpretekli mesec, se obremenitev s prispevki za socialno varnost zmanjšuje. To je po podatkih odmere dohodnine za leto 2016 za približno 12 % zaposlenih, prejemnikov regresa za letni dopust. Obremenitev se bo zmanjšala za med 0,22 do največ 120,18 eurov upošteva je podatek o povprečni mesečni plači zaposlenih za mesec november 2018.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Predlog zakona ne vpliva na dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona:

Za izvajanje zakona je pristojna Finančna uprava Republike Slovenije, ki bo na običajen način zagotovila tudi obveščanje zavezancev o novostih v predlogu zakona.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

Izvajanje zakona spremlja Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

/

6.9 Podatek o zunanjem strokovnjaku oziroma pravni osebi, ki je sodelovala pri pripravi

predloga zakona (osebno ime in naziv fizične osebe ali firma in naslov pravne osebe)

Pri pripravi predloga zakona zunanji strokovnjaki niso sodelovali.

7. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona

Zakon se predlaga na podlagi dogovora, ki so ga sprejeli socialni partnerji na Ekonomsko socialnem svetu. Pri pripravi zakona ni sodelovala druga javnost.

8. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles

- mag. Ksenija Klampfer, ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti;
- Breda Božnik, državna sekretarka;
- Tilen Božič, državni sekretar;
- mag. Katja Rihar Bajuk, generalna direktorica Direktorata za delovna razmerja in pravice iz dela, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti;
- mag. Mitja Žiher, vodja Sektorja za pokojnine in pravice iz dela, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 44/14 – ORZPIZ206, 85/14 – ZUJF-B, 95/14 – ZUJF-C, 90/15 – ZIUPTD, 102/15, 23/17, 40/17 in 65/17) se v 144. členu v tretjem odstavku v tretji alineji število »70« nadomesti s številom »100«.

PREHODNA IN KONČNE DOLOČBA

2. člen

(1) Od regresa za letni dopust, ki je prejet v letu 2019 do uveljavitve tega zakona, se prispevki plačujejo od zneska regresa za letni dopust, ki presega 100 % povprečne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji za predpretekli mesec.

(2) Preveč izračunani oziroma odtegnjeni prispevki pred uveljavitvijo tega zakona, se ne glede na zakon, ki ureja davčni postopek, vrnejo zavezancu za plačilo prispevkov (zavarovancu prispevki zavarovanca in delodajalcu prispevki delodajalca) po uradni dolžnosti na podlagi posebne odločbe davčnega organa, s katero se ugotovi obveznost v skladu s tem zakonom ter znesek preveč izračunanih oziroma odtegnjenih prispevkov. Zavezancu za plačilo prispevkov v tem primeru obresti ne pripadajo.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek se vračilo prispevkov delodajalca ne izvede, če se v skladu s posebnimi predpisi ti prispevki samo izračunajo in ne plačajo.

(4) Odločba davčnega organa iz drugega odstavka tega člena ne posega v obveznost plačnika davka iz naslova davčnega odtegljaja, vzpostavljeno z obračunom davčnega odtegljaja, s katerim so bili izračunani in odtegnjeni prispevki zavarovanca.

(5) Odločbo iz drugega odstavka tega člena davčni organ izda najpozneje do 30. junija 2019.

3. člen

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije in se uporablja že za regres za letni dopust, prejet od 1. januarja 2019 dalje.

III. OBRAZLOŽITEV

1. člen

S tem členom se spreminja 144. člen Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 44/14 – ORZPIZ206, 85/14 – ZUJF-B, 95/14 – ZUJF-C, 90/15 – ZIUPTD, 102/15, 40/17 in 65/17), s katerim je določena osnova za plačilo prispevkov za osebe v delovnem razmerju. Spreminja se znesek, do katerega se regres za letni dopust ne všteta v osnovo za prispevke. Znesek se povečuje s 70 % povprečne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji za predpretekli mesec na 100 % povprečne letne plače zaposlenih za predpretekli mesec. Upošteva se na primer podatek o povprečni mesečni plači zaposlenih za mesec november 2018 (1.812,73 eurov) se znesek, do katerega se regres ne všteta v osnovo za plačilo prispevkov, poveča s 1.268,91 eurov na 1.812,73 eurov.

S to spremembo se bo zvišala osnova za oprostitev plačila prispevka delojemalca in tudi prispevka delodajalca za vse tiste, ki so upravičeni do regresa do 100 % povprečne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji za predpretekli mesec. Na prejemnike nižjega zneska regresa za letni dopust, in njihove delodajalce, sprememba ne bo imela vpliva.

Sprememba pomeni spremembo za vse prispevke za socialno varnost, saj je v skladu s prvim odstavkom 50. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 91/07, 76/08, 62/10 – ZUPJS, 87/11, 40/12 – ZUJF, 21/13 – ZUTD-A, 91/13, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 111/13 – ZMEPIZ-1, 95/14 – ZUJF-C, 47/15 – ZZSDT, 61/17 – ZUPŠ in 64/17 – ZZDej-K), 10. člena Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 26/14, 90/15, 75/17 – ZUPJS-G in 14/18) ter 135. člena Zakona o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1, 47/15 – ZZSDT in 55/17), osnova za plačilo prispevkov za obveznost zdravstveno zavarovanje, za starševsko varstvo ter za primer brezposelnost enaka osnovi za plačilo prispevkov za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje. S spremembo se bodo torej znižali prihodki iz naslova vseh prispevkov za socialno varnost.

2. člen

Člen ureja prehodni režim oziroma plačilo prispevkov od regresa za letni dopust, ki so ga delodajalci v letu 2019 že izplačali pred uveljavitvijo zakona. Določeno je, da se za izplačilo regresa za letni dopust, ki je v letu 2019 že bil izplačan, prispevki plačujejo zgolj od zneska, ki presega 100% povprečne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, hkrati pa je določen način vračila prispevkov, ki so bili sicer že plačani v višjem znesku, kot pa bi bilo to glede na spremenjeno zakonodajo potrebno.

Preveč izračunani oziroma odtegnjeni prispevki pred uveljavitvijo tega zakona, se vrnejo zavezancu za plačilo prispevkov po uradni dolžnosti, kar pomeni, da bo davčni organ izdal posebno odločbo.

Posebej zakon opredeljuje, da zavezancu za plačilo prispevkov v primeru preveč izračunanih oziroma odtegnjenih prispevkov obresti ne pripadajo.

Vračilo prispevkov delodajalca se ne izvede, če se v skladu s posebnimi predpisi (na primer plačilo prispevkov za zaposlene invalide) ti prispevki samo izračunajo in ne plačajo.

Zakon prav tako določa skrajni rok za izdajo odločbe s strani davčnega organa, in sicer najpozneje do 30. junija 2019.

3. člen

Člen ureja začetek veljavnosti tega zakona ter določa, da se spremembe uporabljajo že za izračun prispevkov za socialno varnost od regresa za letni dopust, izplačanega v letu 2019 dalje.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

144. člen

(osnove za osebe v delovnem razmerju)

(1) Osnova za plačilo prispevkov za zavarovance iz 14. člena tega zakona je plača oziroma nadomestilo plače ter vsi drugi prejemki na podlagi delovnega razmerja, vključno z bonitetami ter povračili stroškov v zvezi z delom, izplačanimi v denarju, bonih ali v naravi.

(2) Za zavarovance iz tretjega odstavka 14. člena tega zakona se za plačo iz prejšnjega odstavka šteje plača, ki bi bila prejeta za enako delo v Republiki Sloveniji.

(3) Ne glede na prvi odstavek tega člena se prispevki plačujejo od:

- zneska jubilejne nagrade, odpravnine ob upokojitvi, solidarnostne pomoči, povračil stroškov, zneska bonitet in zneska odpravnine zaradi odpovedi pogodbe o zaposlitvi, od katerega se v skladu z zakonom, ki ureja dohodnino, plačuje dohodnina;
- zneska premije dodatnega zavarovanja, ki jo plačuje delodajalec v korist delavca v skladu z 241. členom tega zakona, in od katerega se v skladu z zakonom, ki ureja dohodnino, plačuje dohodnina in
- zneska regresa za letni dopust, ki presega 70 % povprečne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji za predpretekli mesec; če se regres izplača v dveh ali več delih, se ob izplačilu naslednjega oziroma zadnjega dela regresa ugotovi celotna višina regresa in izvrši obračun prispevkov od posameznih delov regresa za letni dopust.

(4) Najnižja osnova za obračun prispevkov od plače in nadomestila plače je znesek 60 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec.